

Написано от Христо Христов
Вторник, 18 Март 2014 18:50

Нова конферентна зала на Софийския университет „Св. Климент Охридски” се оказа малка за премиерата на новия документален сборник **„Десталинизацията – дилемата на едно противоречиво десетилетие (1953–1964)”**

– първото съвместно издание на Комисията по досиетата и Държавна агенция „Архиви”, чиято премиера се състоя днес (18 март 2014 г.).

Сборникът включва предимно непубликувани до момента архивни документи за политиката в НРБ, контрола върху обществото, икономиката и културата в годините след смъртта на съветския лидер Сталин (март 1953 г.) и опита за нагаждане на БКП към новата съветската политика за борба срещу култа към личността, подета от новия съветски ръководител Никита Хрушчов.

Включените документи да от Държавния архив и архивите на бившата Държавна сигурност, съхранявани от Комисията по досиетата. На премиерата присъстваха студенти, дипломанти, практиканти, общественици, архивисти и университетски преподаватели.

Представянето на изданието протече в рамките на дискуссионен младежки форум на изследователска инициатива „Бъдеще чрез минало“, към която освен Комисията по досиетата и Държавна агенция „Архиви“ участва и Софийският университет „Св. Климент Охридски“. Идеята на трите институции да предизвика интереса на студентите се оказа успешна с оглед на препълнената зала по време на представянето на сборника и последвалата дискусия.

„Подходът към тази изследователска темата е включва детайлното проучване на богатия архивен фонд в Държавния архив и в архивите на Държавна сигурност. Подбрани са преди всичко непубликувани до момента оригинални документи. Продуктът вече може да влезе в преподавателската практика на българските университети и от друга страна включва използването на тази документална база за изследователска дейност“, заяви доц. Костадин Грозев от Историческият факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски.

„Това е един проект, който беше решен да бъде реализиран още през 2013 г. заедно с Държавна агенция „Архиви“, защото по тази проблематика установихме, че съществуват много непубликувани документи, както на БКП, така и на Държавна сигурност“, коментира председателят на Комисията по досиета Евтим Костадинов, отбелязвайки и активното включване на историците Йордан Баев и Костадин Грозев от Софийския университет.

Написано от Христо Христов
Вторник, 18 Март 2014 18:50

„Целта ни не е само да издадем едно книжно тяло с документи, а и да представим пред по-широка аудитория, особено пред студенти, десетилетието в България в периода 1953-1964 г. и да предизвикаме една сериозна дискусия“, добави Костадинов.

„Ние като съвременници на тези събития дължим на младите хора в България, на следващите след нас, най-правилното и житейски обосновано обяснение на процесите, които наричаме с различни определения. И до днес оценките на тези десетилетия някои определят като десталинизация, други размразяване, трети драматични или противоречиви“, заяви Румяна Атанасова, зам.-председател на Държавна агенция „Архиви“.

По думите ѝ не продуктивно да се изпада в крайни оценки, плод на лични пристрастия и емоции. Максималната справедливост и документална достоверност е най-желания и правилен балансър. „Нека да дадем възможност на потребителите на тази информация сами да направят своите заключения за историческите факти и събития. Тук думата имат историците, анализаторите, литературоведите, които все още очакваме“, допълни тя.

Написано от Христо Христов
Вторник, 18 Март 2014 18:50

Мирослав Коев, съставител на документалното издание от Държавна агенция „Архиви“, подчерта три основни процеса, които протичат паралелно по време на т. нар. десталинизация. Първият от тях е политиката за премахването на култа към личността на Сталин.

Вторият е вътрешнопартийна борбата в БКП за овладяване на властовите ресурси. Архивните документи разкриват как сталинският политически модел е заменен от „постсталински“ от личности, участвали най-активно в репресиите до 1953 г.

Третият процес е свързан с очакванията и стремежите на българското общество в борбата срещу култа към личността. Те се разминават с желанието на ръководството на БКП начело с Тодор Живков „десталинизацията“ да бъдат ограничена в определени рамки, от които не бива да излиза. Става дума за рамкиране на самите обществени настроения, осъществявано чрез строго следене на нагласите и възгледите сред населението.

Експертът Марко Цветков, от изследователския екип на Комисията по досиетата, коментира политиката на Държавна сигурност, чийто дови висш ръководен състав е объркан от курса на преценка на доскорошните репресии и гонения и тяхното спиране.

Написано от Христо Христов
Вторник, 18 Март 2014 18:50

Реабилитация на преследваните по политически причини лица обаче се оказва временна и те са подновени веднага след избухването на Унгарското народно въстание през есента на 1956 г.

Архивистът Галя Пиндикова от Държавна агенция „Арахови” представи много интересни подробности за настроенията сред интелигенцията и най-вече сред писателите и конкретни случаи, при които различни творци са получили „присъди” да не бъдат печатани с години като Константин Павлов, Стефан Цанев, Радой Ралин и др.

Нов сборник разкрива нагаждането на върхушката на БКП по време на „десталинизацията”

Написано от Христо Христов
Вторник, 18 Март 2014 18:50
